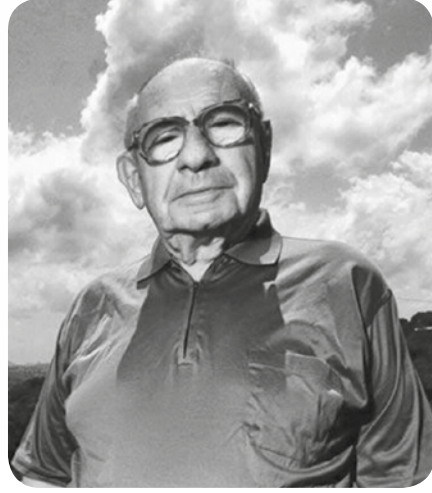

AYDIN BOYSAN'IN ARDINDAN

Nevzat GÖZAYDIN

Bundan yıllar önce *Türk Dili* dergimizde yayımlanmak üzere, Kurum yönetimi tarafından görevlendirilmiştim. Özellikle İstanbul'da yaşayan ve dilimize çeşitli yönlerden hizmet etmiş bulunan önemli kişilerle röportajlar yapacak, onların dille ilgili son gelişmeler karşısında düşündüklerini ve yorumlarını kaydedecektim. Bu şahsiyetler içinde Aydın Boysan da bulunuyordu. Diğer isimlerle konuşmalar yapmış, görevimizi bitirmek üzereydik. O röportajlarımın hemen hepsi daha önceki *Türk Dili* sayfalarında okuyucularla buluşmuştu.¹ İstanbul'dan ayrılmadan önce, kendisini telefonla aramıştım. Ankara'dan geldiğimi, kitaplarını zevkle okuyup taradığımı, eğer izin verirse Türkçenin son yıllardaki durumu hakkında da görüş ve düşüncelerini öğrenmek istediğimi belirtmiştim. Dileğimi kabul etmiş ve buluşacağımız yeri de kendi evi olarak belirtmişti. Etiler'de, Boğaziçi'ni tepeden gören, muhteşem bir manzaraya sahip ve binbir çiçeğin dört bir tarafı doldurduğu balkonunda beni misafir ederek ikramlarda bulunmuştu. Hemen şunu da söyleyeyim ki hayatı bu kadar hoşgörüyü karşılayan, çevresine devamlı mutluluk dağıtan, en çet-

refilli konuları bile gülerek anlatıp açıklayan insanı çok az görmüştümdür. Konuşması sırasında yaptığı espriler, ironik açıklamalar, yerine göre ölçülü fıkralar, A. Boysan'ın sohbetini emsalsiz kılıyordu. Sadece dinliyordum ve zaman zaman izin isteyerek elimdeki küçük ses alma cihazının düğmesine basıyordum. Ancak arada öyle cümleler kuruyordu ki vurgusunu aktarabilmek ve ellerinin hareketlerini, yüzünün mimiklerini, hatta oturup kalkışını anlatmak mümkün değildi... Keşke uzun söyleşiler yapılabilseydi ve tabii bütün bu davranışları videoya kaydedilebilseydi... O zaman imkânımız sınırlıydı ve duyduklarımızla yetinecektim. Bu bile büyük ve önemli bir kazançtı, deneyimdi benim için... Çiçeklerin güzel kokuları arasında ve o manzara içinde yaklaşık üç saate yakın oturup konuştuk. Daha doğrusu o konuştu, ben de hayran hayran izledim; kâh gülerek kâh üzülerek kâh eziklik duyarak... Eziklik duydum çünkü öylesine kültür zenginliği içinde olan bir insandı ve her an konudan konuya

1 bk. *Türk Dili- Söyleşi Özel Sayısı*, S. 693, Eylül 2009, s. 197-480.

geçse bile o zenginliğin örneklerini kolayca hatırlayıp sergiliyordu.

Aydın Boysan'ın bir asra yaklaşan ömründe, görüp gezdiği ve yaşadığı yüzlerce olay onu çok renkli bir kişiliğe büründürmüştür. Cumhuriyet öncesinden başlayarak İstanbul'un canlı ve renkli köşelerinden olan Davutpaşa semti ile Samatya, çocukluğunun tatlı sahneleriyle doludur.

Annesi, "93 Harbi" diye bilinen 1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Lofça'dan (Bulgaristan) Bursa'ya göç etmiş bir ailenin -baba Hacı Mehmet Efendi, anne Hayriye Hanım- kızı olan Nevreste Hanım'dır. Muallim Mektebinin son sınıfında (1919) iken Sedat Bey ile evlenir. Okulunu 1921 yılında bitirir ve öğretmen olarak göreve başlar. Aynı yıl içinde de Aydın Boysan doğar (17 Haziran). Aradan üç yıl geçtikten sonra kardeşi Doğan dünyaya gelir. Ancak kardeşini 23 yaşında iken veremden kaybeder. Annesinin de öğretmenlik yaptığı Yedikule 43. Mektepte ilkokulu bitirir. Ortaöğrenimini de 1932-1939 yılları arasında yeni açılmış olan Pertevniyal Lisesinde tamamlar. Öğretmenleri arasında; edebiyatta Nurullah Ataç, tarihte Reşat Ekrem Koçu, biyolojide Sadi Irmak, müzikte Mesut Cemil bulunmaktadır.

Yazarımız mezun olur olmaz, 1940 yılında, Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Şubesi öğrencisi olarak yükseköğrenimine başlar. Beş yıllık bir öğrenimden sonra mezun olur. Mesleğinin gereği olarak Türkiye'nin hemen her bölgesinde birçok eserde imzası bulunmaktadır. Mimarlığını yaptığı eserlerin bulunduğu yerlerdeki insanlarla çabuk ve olumlu ilişkiler

kurar, böylece bilgi ve görgü dünyasını her geçen yıl daha da zenginleştirir.

Yazı hayatına başlayışını gazeteci Hasan Pulur'a borçludur. *Hürriyet* gazetesinde, kendisinin daha önceleri çeşitli dernek veya toplantılarda yaptığı mizahi konuşmalarının metinleri dostları arasında beğenilip yaygınlaştırılınca 1982 Mart ayından itibaren on yıl sürecek olan haftalık yazılarına başlar. Bu arada ünlü kişilerle de röportajları yayımlanır. Gazetede ayrıca Meksika, Amerika, Kanada ile ilgili yazıları da çıkar. Böylece hayatı boyunca yapacağı on beş dünya gezisinin ilk ürünlerini de ortaya koyar. *Dünyayı Severe*k üç cilt olarak (1988) okurlara ulaşır. Ayrıca *Yollarda* (1990) ve *Uzaklardan* (1993) bu gezilerini mizahi bir dille anlattığı kitaplarıdır. *Dünyayı Severe*k'in ilk cildindeki ülkeler sırasıyla Amerika, Kanada, İtalya, Singapur, Malezya, Japonya, Finlandiya, İsveç ve Sovyetler Birliği'dir. İkinci ciltte de bunların dışında Fransa ve İspanya hatıralarına yer verir.

Aydın Boysan; yazarlığa başlamadan çok önceleri, daha 1946'da öğrenimini bitirir bitirmez, mimarlık projelerine imza atmıştır. İlk işi çok çetin kış şartları altında yaptığı Hakkâri Hükûmet Konağı'dır. Kendini emekliliğe ayırdığı 79 yaşına kadar mesleğini icra eder. Çok önemli binalarda onun emeği vardır ve bunlar gün geçtikçe onun ünlenmesini sağlar. Bugün bile ayakta olan ve mimarlık bakımından tamamen orijinal olarak kabul edilen yapıları arasında, Arçelik Çayırova Tesisleri, Tuzla Alamsaş Tesisleri, Bakırköy Unilever Margarin fabrikası, Sütlice Arçelik Binası, Eskişehir Top-

rak Akrilik Tesisleri, Karamürsel İpek Kâğıt Fabrikası, İzmit Kartonsan Fabrikası, Gebze Nasaş Fabrikası, Hürriyet Ana Binası bulunmaktadır. Yaklaşık bir buçuk milyon metrekaarelik alana yaptığı tesislerden fırsat buldukça da -61 yaşından sonra *Hürriyet* gazetesinde haftalık yazılarına başlar. Yazı hayatına başlayışını şöyle dillendirir:

“Mimarlıkta kırk yıllık proje düzenleme tecrübemin yazı uğraşımında bana cesaret verdiğini, yardımcı olduğunu söylemeliyim. Her ikisi de boş kâğıtlar üzerinde, yoktan ve sıfırdan biçimlendiriliyor. Biri çizgiyle, öbürü yazıyla... Her biri kendi dilinden. Ne fark eder? Çizgi bina ile gerçekleşiyor. Yazı ise, gazete, dergi veya kitapla okuyucu huzuruna çıkıyor.” (Ümit Beyazoğlu, *Hayat Tatlı Zehir/Aydın Boysan Kitabı* (Söyleşi), T. İş B. Yay., 5. bs., İstanbul 2007, s. 171)

Bu gazetecilik yıllarındaki yazılarından sonra da ilk mizahi kitaplarını yayımlamaya başlar. İlk kitabı *Paldır Güldür* (1984) ve *Umut Simit'i* (1984) sırayla şu kitapları izler: *Yangın Var, Oldu mu Ya* (1985), *Yalan, Fısıltı* (1987), *Dostluk* (1988), *Aldanmak* (1989), *Söylesem Bir Türü* (1990).

Aydın Boysan, gerek gazete yazılarında gerek kitaplarında anlatacaklarını kendine has mizahi bir dille okuyucuya aktarır. Ancak mizah yoluyla düşüncelerini kalıcı kılar. Bir yerde şunu dile getirir:

“Mizahın en ilgi çeken, kişilerin kendilerini ve çevrelerini sahneye çıkararak yapılanıdır.” (A. Boysan, *Ne Güzel Günlermiş*, İstanbul 2005, s. 41)

Aydın Boysan, çeşitli kitaplarında yeri geldiğinde mizah konusuna dair düşüncelerini belirtir. Hemen her kitabının satırları arasında “Mizah nedir?” sorusuna cevaplar arar. Değişik tanımlarla bu tanımlara uygun örnekler sergiler. Daima hoşgörüle bakan, bir çıkar yol bulmak için çabalayan, öğütler veren, sorular ve sorunlar karşısında seçenekler sunan, hemen her işin sonunu tatlıya bağlama ihtiyacı içinde olan bir kişiliğe sahiptir. Bu karakteristik çizgisini yıllarca hem dost meclislerinde hem çeşitli toplantılarda ve hem de kitaplarında ara vermeden sürdürmeye çalışır. Bu bakımdan hemen her gittiği yerde ve toplum arasında zevkle dinlenen konuşmalar yapar. Unutulmaz bir sohbet sanatkârıdır. Karşısındaki insanlara göre tutum ve davranışları hep ölçülü, tutarlı ve hassasiyet doludur. Kendi düşüncelerine ve duygularına ters düşen bir düşüncenin sahibini saygıyla dinler ama kendi düşüncelerinden de asla taviz vermez.

İstanbul'daki çok renkli tiyatro, sinema, edebiyat ve meslek ortamında birçok dostları vardır. Sık sık hastalandığı dönemlerde, ağır ameliyatlara bile geçirmiş olsa doktorlarını iğnelemekten vazgeçmez. Hemen her meslek grubundaki insanları kazanmasını bilir ve onların da dâhil olduğu güzel zamanlar yaşar. Kimseyi kıracak, üzecek, kızdıracak kötü bir söz söylemez. Söyleyeceği varsa da bunu usturuplu bir dille ve mizahtan da örnekler vererek yapar. Kısacası herkesle dosttur. Arkasında hep iyiliklerle anılan yüzlerce olay bırakmıştır.

Aydın Boysan, mizah edebiyatımızda son elli yılda kuvvetli kalemiyle kendine yer açan bir ustadır. Onun kitaplarında belirttiği mizahla ilgili düşünceleri, bu edebiyat dalına değerli katkılardandır. Onları ayrı bir yazı içinde değerlendirmeye çalışacağım çünkü mizah konusunda, özellikle de teori ve tanım yapma bölümünde ondan öğrenilecek birçok husus bulunmaktadır.

Yeni yılın ilk günlerinde (5 Ocak 2018) kaybettiğimiz Aydın Boysan'ın kitaplarını da ilk baskılarına göre daha önceden belirttiklerimin dışında şöylece verebilirim:

Bilgi Yayınevi, Ankara Yayınları:

Yıl: 2046-*Uzay Anıları*, 1999; *Zaman Geçerken*, 2001; *Felekten Bir Gün*, 2003; *Neşeye Şarkı*, 2004; *Merak Uyanınca*, 2005; *Binbir Yaşam Sahnesi*, 2005.

Yapı Kredi Yayınları, İstanbul:

Yüzler ve Yüreklere, 2002; *İstanbul'un Kuytu Köşeleri*, 2003; *Nereye Gitti İstanbul?*, 2000; *Ne Güzel Günlermiş*, 2005.

Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul:

Ne Hoş Zamanlardı, 2007; *Uzun Yaşamın Sırrı*, 2008; *Ayıp Olmadan*, 2009; *Acele Etme Çabuk Ol!*, 2010; *Bıkma Yaşa*, 2010; *Haydi Dostlar*, 2011; *Bir Ömür Yetmiyor*, 2012; *Doyulmaz Dünyamıza*, 2013.

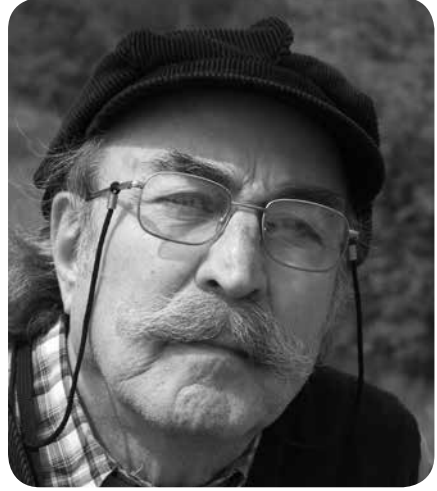
YILMAZ ONAY

Nail TAN

Oyun yazarı, çevirmen ve oyuncu, yönetmen Yılmaz Onay; ikamet ettiği Bodrum'daki evinde 9 Ocak 2018 Salı günü hayata veda etti. Cenazesi, 13 Ocak 2018 Cumartesi günü Bodrum Gündoğan Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Asıl adı Mustafa Yılmaz Kurt Onay olan yazar, 20 Nisan 1937 tarihinde Gaziantep'te doğdu. Ailesi Elazığ Ağılıdır. Babası Cevat Bey, annesi ise Sıdıka Hanım'dır.

Ankara'da Ulus İlkokulu, Cebeci Ortaokulu ve Gazi Lisesinde ilk ve ortaöğrenimini tamamladı (1955). İTÜ İnşaat Fakültesini bitirdi (1960). Bu fa-

kültede yüksek lisans eğitimi aldı. Bayındırlık Bakanlığında proje mühendisliği (1960-1972) ve TÜBİTAK'ta araştırma uzmanı (1972-1980) ola-